

ЗАТВЕРДЖУЮ

президент державного некомерційного підприємства «Державний університет «Київський авіаційний інститут»

Ксенія СЕМЕНОВА

« » травня 2026 року

ВИСНОВОК

Державного некомерційного підприємства «Державний університет «Київський авіаційний інститут» (далі – КАІ) про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Куцева Олександра Олександровича на тему «Ризик-орієнтоване управління банківським кредитуванням фізичних осіб», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування

Витяг

із протоколу № 10 розширеного засідання
кафедри фінансових технологій та бізнесу КАІ
від 6 травня 2026 року

Присутні на засіданні науково-педагогічні працівники кафедри фінансових технологій та бізнесу:

Коваленко Ю.М., д.е.н., професор, завідувач кафедри; Антипенко Н.В., д.е.н., професор, професор кафедри; Ареф'єва О.В., д.е.н., професор, професор кафедри; Белінська Я.В., д.е.н., професор, професор кафедри; Васюткіна Н.В., д.е.н., професор, професор кафедри; Житар М.О., д.е.н., професор, професор кафедри, декан ФМФМ; Касьянова Н.В., д.е.н., професор, професор кафедри; Косова Т.Д., д.е.н., професор, професор кафедри; Кочетков В.М., д.е.н., професор, професор кафедри; Ярошевська О.В., д.е.н., професор, професор кафедри; Андрієнко М.М., к.е.н., доцент, доцент кафедри; Гаврилко Т.О., к.е.н., доцент, доцент кафедри; Горбачева О.М., к.е.н., доцент, доцент кафедри; Коляда Т.А., к.е.н., доцент, доцент кафедри; Кравчук Н.М., к.е.н., доцент, доцент кафедри; Криниця С.О., к.е.н., доцент, доцент кафедри; Кудлай В.Г., к.е.н., доцент, доцент кафедри; Попович О.В., к.е.н., доцент, доцент кафедри; Рибак О.М., к.е.н., доцент, доцент кафедри; Сафонік Н.П., к.е.н., доцент, доцент кафедри; Сімкова Т.О., к.е.н., доцент, доцент кафедри; Сьомочкина Т.І., PhD, доцент кафедри; Турова Л.Л., ст. викладач кафедри, Задерака Н.М., ст. викладач кафедри, Кравчук Є. І., аспірант кафедри; Курганський А. С., аспірант кафедри, Куцев О. О., аспірант кафедри; Орлов М. С., аспірант кафедри; Стременовський Б. А., аспірант кафедри.

Присутні на засіданні науково-педагогічні працівники інших кафедр КАІ:

Побережна З.М., д.е.н., професор, професор кафедри національної безпеки та підприємництва;

Полоус О.В., д.е.н., професор, професор кафедри маркетингу;

Чумак О.В., д.е.н., професор, в.о. завідувача кафедри національної безпеки та підприємництва;

Командровська В.Є., к.е.н., доцент, доцент кафедри національної безпеки та підприємництва;

Чернишов О.Ю., к.е.н., доцент, в.о. завідувача кафедри маркетингу.

Головуючий на засіданні – професор кафедри, д.е.н., професор Пілецька С.Т.

Серед присутніх 12 докторів економічних наук, 12 кандидатів економічних наук, 1 доктор філософії, 2 старших викладача, 5 аспірантів.

Порядок денний:

Обговорення дисертації аспіранта кафедри фінансових технологій та бізнесу КАІ Куцева Олександра Олександровича на тему «Ризик-орієнтоване управління банківським кредитуванням фізичних осіб», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 - «Фінанси, банківська справа та страхування».

Науковий керівник – д.е.н., професор, професор кафедри фінансових технологій та бізнесу КАІ Косова Тетяна Дмитрівна.

Дисертація виконувалась на кафедрі фінансових технологій та бізнесу Факультету менеджменту, фінансів та маркетингу КАІ. Тема дисертації «Механізми управління ризиками кредитування позичальників банків-фізичних осіб» затверджена на засіданні Вченої ради Факультету економіки та бізнес-адміністрування НАУ (протокол № 10 від 24 жовтня 2022 року).

Уточнену редакцію теми дисертації «Ризик-орієнтоване управління банківським кредитуванням фізичних осіб» затверджено на засіданні Вченої ради Факультету економіки та бізнес-адміністрування НАУ (протокол № 1 від 28 березня 2025 року).

Виступили:

Здобувач Куцев Олександр Олександрович представив презентацію за основними положеннями дисертації «Ризик-орієнтоване управління банківським кредитуванням фізичних осіб», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 - «Фінанси, банківська справа та страхування».

(Аспірант Куцев Олександр Олександрович виклав основні положення своєї презентації, акцентуючи увагу на актуальності теми дослідження, предметі, об'єкті, завданнях, науковій новизні на результатах отриманого дослідження).

Після закінчення презентації Куцева Олександра Олександровича присутніми на захисті фахівцями були поставлені наступні запитання:

Запитання до здобувача:

1. Чернишов Олександр Юрійович, к.е.н., доцент, в.о. завідувача кафедри маркетингу КАІ.

Запитання: Надайте характеристику ризик-реабілітаційних методів управління кредитуванням фізичних осіб (слайд 6).

Відповідь: дякую за запитання. Ризик-реабілітаційні методи управління кредитуванням фізичних осіб – це сукупність інструментів та процедур, спрямованих на відновлення платоспроможності позичальників із підвищеним рівнем кредитного ризику та мінімізацію втрат банку за рахунок зниження ймовірності дефолту і збитків при дефолті. Ризик-реабілітаційний підхід базується на концепції «керованого відновлення», відповідно до якої проблемний або потенційно проблемний кредит розглядається не як втрачений актив, а як об'єкт фінансової реабілітації.

Чумак О.В., д.е.н., професор, в.о. завідувача кафедри національної безпеки та підприємництва.

Запитання: У чому полягає проактивний підхід до управління кредитним портфелем фізичних осіб (слайд 5).

Відповідь: дякую за запитання. Проактивний підхід до управління кредитним портфелем фізичних осіб -це система випереджального виявлення, оцінювання та мінімізації кредитних ризиків, за якої банк не лише реагує на прострочення, а заздалегідь прогнозує ймовірність погіршення платоспроможності позичальників та коригує кредитну політику. Проактивне управління передбачає перехід від моделі «реагування на проблемну заборгованість» до моделі «раннього попередження та запобігання ризикам».

Ареф'єва Олена Володимирівна, д.е.н., професор, професор кафедри фінансових технологій та бізнесу.

Запитання: Надайте Охарактеризуйте поведінковий ризик кредитування фізичних осіб (слайд 7). У чому його відмінності порівняно з іншими ризиками?

Відповідь: дякую за запитання. Поведінковий ризик кредитування фізичних осіб - це різновид кредитного ризику, зумовлений змінами у фінансовій та нефінансовій поведінці позичальника, які впливають на його здатність та готовність виконувати зобов'язання перед банком. Поведінковий ризик відображає динамічний характер кредитоспроможності і формується під впливом: платіжної дисципліни (частота та регулярність платежів); фінансових звичок (споживання, заощадження, боргове навантаження); психологічних факторів (схильність до ризику, фінансова культура); зовнішніх шоків (втрата доходу, інфляція, воєнні фактори). На відміну від класичного кредитного ризику, який базується на статичних фінансових показниках, поведінковий ризик є процесним і прогностичним.

Касьянова Наталія Віталіївна, д.е.н., професор, професор кафедри фінансових технологій та бізнесу.

Запитання: У чому проявляється посилення основних ризиків кредитування фізичних осіб в Україні в умовах воєнного стану (слайд 8)?

Відповідь: дякую за запитання. Посилення ризиків кредитування фізичних осіб в Україні в умовах воєнного стану має системний,

мультифакторний характер і проявляється через одночасне погіршення платоспроможності домогосподарств, дестабілізацію макроекономічного середовища та трансформацію поведінки позичальників. Посилення ризиків проявляється у: погіршенні платоспроможності населення; зростанні проблемної кредитної заборгованості (NPL); зниженні ефективності традиційних моделей ризик-менеджменту; підвищенні потреби у проактивних та ризик-реабілітаційних інструментах; трансформації кредитної політики банків у напрямі гнучкості та адаптивності.

Коваленко Юлія Михайлівна, доктор економічних наук, професор, в.о. завідувача кафедри фінансового бізнесу та технологій Факультету менеджменту, фінансів та маркетингу КАІ.

Запитання: Надайте оцінку динаміці та рівню кредитування фізичних осіб протягом 2021-2025 років (слайд 14).

Відповідь: дякую за запитання. Протягом 2021-2025 років кредитування фізичних осіб демонструвало чітку тенденцію до зростання, темп росту склав 1,65 разів. Тоді як загальний кредитний портфель зріс у 1,18 разів. Більші темпи зростання кредитів фізичним особам порівняно з загальною вартістю кредитного портфеля привело до зростання частки кредитів фізичним особам в кредитному портфелі зросло із 25,15% до 39,31%.

Пілецька Саміра Тимофіївна, д.е.н., професор, професор кафедри фінансових технологій та бізнесу.

Запитання: Охарактеризуйте склад і структуру кредитного портфеля фізичних осіб у розрізі окремих видів кредитів (слайд 19).

Відповідь: дякую за запитання. Структура кредитів характеризується такими ознаками: споживчі кредити - 76,5 % портфеля, іпотека (житлове кредитування) - 12,7 %, автокредити - 4,8 %, кредити фізичним особам-підприємцям - 6,0 %. Станом на початок 2025 року порівняно з довоєнними 2021 роком, обсяг споживчих кредитів зріс на 15 %, а іпотеки - на 30 %.

Житар Максим Олегович, д.е.н., професор, декан факультету менеджменту, фінансів та маркетингу.

Запитання: Надайте оцінку ризиків кредитного портфеля за вартістю кредитної заборгованості і величини сформованих резервів за класами (слайд 24).

Відповідь: дякую за запитання. У цілому на рівні кредитного портфеля ризик є прийнятний, за класами 1 і 2 – низький, за класами 3 і 4 – середній, за класом 5 – надзвичайно високий. Достатньо низький рівень ризику кредитів фізичним особам забезпечується їх переважною концентрацією на низькоризикових інтервалах розподілення кредитного портфеля.

Рибак Олена Миколаївна, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансових технологій та бізнесу

Запитання: Що таке POCI-активи банківських установ (слайд 25)?

Відповідь: дякую за запитання. *POCI (Purchased or Originated Credit-Impaired)* – це придбані або створені знецінені кредити, до обліку яких застосовується спрощений підхід за МСФЗ 9 «Фінансові інструменти». Відповідно до нього банк визначає оціночний резерв під очікувані збитки в сумі, що дорівнює кредитним збиткам за весь строк дії кредиту.

Коляда Тетяна Анатоліївна, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансових технологій та бізнесу КАІ.

Запитання: Охарактеризуйте правове поле функціонування колекторських фірм в Україні (слайд 26).

Відповідь: дякую за запитання. Правовим полем функціонування колекторських фірм в Україні є Закони України «Про споживче кредитування», «Про захист прав споживачів», «Про Національний банк України». Для узагальнення правових норм доцільним є прийняття Закону України «Про колекторську діяльність», який має визначити перелік допустимих методів роботи колекторів, передбачити відповідальність за порушення колекторами прав громадян, встановити чіткі вимоги до реєстрації та ліцензування колекторських компаній, запровадити санкції для банків за співпрацю з недобросовісними колекторами.

Коляда Тетяна Анатоліївна, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансових технологій та бізнесу КАІ.

Запитання: Уточніть роль міжнародних стандартів в управлінні кредитуванням фізичних осіб.

Відповідь: дякую за запитання. МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» є інструментом випереджального управління ризиками, завдяки якому банки підвищують якість обліку і контролю ризиків при кредитуванні фізичних осіб; ухвалюють зважені кредитні рішення; формують резерви у відповідності до реального ризику; адаптують кредитні продукти до змін у поведінці позичальників і зовнішньому середовищі. *Basel III* відіграє ключову роль в управлінні ризиками кредитування фізичних осіб, оскільки: забезпечує адекватність капіталу для покриття збитків від неповернення; вимагає ретельної оцінки кредитного ризику навіть у масовому сегменті; сприяє сталості банківської системи, знижуючи ймовірність банкрутств через масові дефолти; стимулює банки до впровадження власних моделей скорингу, аналізу ризиків та управління портфелем.

Після відповідей на запитання виступили:

Науковий керівник – д.е.н., професор, професор фінансових технологій та бізнесу КАІ **Косова Тетяна Дмитрівна**:

Тема дисертаційної роботи Куцева Олександра Олександровича є актуальною, оскільки банківські установи змушені переосмислювати підходи до управління роздрібним кредитуванням для забезпечення власної фінансової стабільності, конкурентоспроможності, відповідності умов функціонування новим ризикам, а також для задоволення попиту споживачів фінансових послуг. Сучасні умови вимагають використання ризик-оцінюваних моделей і нових підходів до управління банківськими ризиками кредитування фізичних осіб в нестабільному зовнішньому середовищі функціонування фінансово-кредитної системи.

Тема дисертаційної роботи Куцева Олександра Олександровича є актуальною, оскільки в умовах воєнного стану в Україні особливої гостроти набула проблема неплатоспроможності позичальників – фізичних і юридичних осіб. У цих умовах механізми фінансової реструктуризації проблемної кредитної заборгованості стають ключовим інструментом підтримки

стабільності банківської системи загалом, окремих банківських установ та збереження кредитоспроможності клієнтів.

У процесі навчання в аспірантурі Куцев Олександр Олександрович повністю виконав індивідуальний навчальний план та індивідуальний план наукової роботи та представив до розгляду повний текст дисертації. Зміст поданого дисертаційного дослідження повністю відповідає плану й свідчить про глибоку наукову та практичну обізнаність автора у сутності досліджуваних проблем, підтверджує високий рівень виконання поставлених задач теоретичного і практичного характеру, задачі дисертаційної роботи вирішені. Теоретико-методологічна підготовка О.О. Куцева, його зрілість як науковця, набуті ним теоретичні знання, уміння, навички та компетентності відповідають освітньо-науковій програмі «Фінанси, банківська справа та страхування» та вимогам Національної рамки кваліфікацій. Наукова компетентність розкривається й в умілому обранні основних методів та інструментарію дослідження, серед яких слід виокремити методи аналізу і синтезу, індукції і дедукції, порівняння та узагальнення, графічний, табличний, кореляційно-регресійний та трендовий аналіз. Інформаційною основою дослідження є наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, наукові періодичні видання України та інших країн, офіційні дані Міністерства фінансів України, Державної податкової служби України, Державної служби статистики України.

Здатність О.О. Куцева до наукового узагальнення та аналізу простежується у проведеному дослідженні, яке характеризується глибиною й комплексністю підходу при аналізі процесів ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб.

Основні результати дисертаційної роботи опубліковано 8,5 наукових працях, із них 3,5 – статті у наукових фахових виданнях України 4 – тези матеріалів конференцій, 1 – розділ у колективній монографії, затвердженій Вченою радою НАУ.

Заслуговує на увагу висока якість виконаної дисертаційної роботи та науково-практична ефективність запропонованих заходів удосконалення концептуальних засад та превентивного механізму ризик-орієнтованого управління банківським кредитним портфелем фізичних осіб; методичного підходу до діагностики стану кредитного портфеля фізичним особам; механізмів управління ризиками банківського кредитування фізичних осіб в умовах воєнного стану. Дисертантом розвинуто системний підхід до обґрунтування категорії ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб, методичний підхід до оцінки ризиків кредитного портфеля фізичним особам; адаптовано досвід країн Європейського Союзу до інституціональних умов України. Здобувачем запропоновано новітні методи ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб, а також скориговані підхід до оцінки їх кредитоспроможності.

Текст викладено грамотно і в логічній послідовності, оформлення відповідає всім вимогам. Аргументація, яка подається в обґрунтуванні положень наукової новизни, є переконливою. Автор досконало опрацював сучасну наукову та теоретичну базу - 187 наукових джерел, з яких – 24 іноземними мовами, проаналізував світові та вітчизняні наукові напрацювання проблематики управління

банківським кредитуванням фізичних осіб, продемонстрував глибоке володіння сучасним станом обраної проблеми.

Під час роботи над дисертаційним дослідженням за вказаною темою Куцев Олександр Олександрович зарекомендував себе як зрілий науковець, ініціативний дослідник, здібний до творчого наукового пошуку, виявив наполегливість та працелюбність, вміння творчо мислити та вирішувати поставлені завдання. Його дисертаційна робота характеризується належним дотриманням академічної доброчесності в процесі підготовки наукових статей, доповідей на конференціях та протягом написання дисертації.

В цілому дисертаційне дослідження О.О. Куцева є самостійною, цілісною і завершеною науковою працею, яка відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. про порядок присудження ступеня доктора філософії. Вважаю, що з урахуванням успішного виконання О.О.Куцевим індивідуального навчального плану, індивідуального плану наукової роботи, досягнення результатів навчання за відповідною освітньо-науковою програмою та закінченням написання дисертації, яка є завершеною науковою працею, містить результати самостійного дослідження, наукову новизну, виконана на належному науковому рівні, відповідає встановленим вимогам до дисертацій докторів філософії, дисертаційне дослідження на тему "Ризик-орієнтоване управління банківським кредитуванням фізичних осіб" рекомендується до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді КАІ за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Рецензенти дисертаційної роботи, які наголосили на позитивних аспектах дослідження та висловили свої побажання та зауваження:

Белінська Яніна Василівна, д.е.н., професор, професор кафедри фінансових технологій та бізнесу

У сучасних умовах соціально-політичної кризи, економічної невизначеності та зростаючої нестабільності фінансових ринків питання ефективного управління кредитними ризиками набуває надзвичайної важливості, особливо на тлі посиленої конкуренції в банківському секторі. Зокрема, сегмент кредитування фізичних осіб має свої унікальні ризики, пов'язані з високим рівнем індивідуальних відмінностей між позичальниками, мінливістю їх кредитоспроможності та впливом зовнішніх економічних і соціальних факторів. У цьому контексті тема дисертаційного дослідження, обрана Куцевим Олександром Олександровичем, є безперечно актуальною, своєчасною та значущою як для розвитку науки фінансів, банківської справи та страхування, так і для практики кредитування фізичних осіб.

Відповідно до мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження, робота структурована у вступ, три розділи (що містять дев'ять підрозділів), висновки та список використаних джерел.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в поглибленні теоретичних і науково-методологічних положень щодо удосконалення ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб.

У дисертації удосконалено превентивний механізм ризик-орієнтованого управління банківським кредитним портфелем фізичних осіб шляхом

моніторингового та коригувального впливу на нього на основі використання інструментів адаптивного скорингу, поведінкової аналітики, сегментації позичальників за ступенем кредитоспроможності, багатосценарного прогнозування, цифрових методів, врахування макро-факторів при мікрорівневій оцінці індивідуального ризику позичальника. В основі удосконалення концептуальних засад ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб лежить перехід від ретроспективних підходів мінімізації кредитного ризику, використання обмежувальних механізмів і лімітів, нормативного формування резервів на можливі втрати за кредитами до перспективних підходів. Перевагою пропонованих засад є динамічний перехід від реактивної до проактивної моделі управління кредитними ризиками фізичних осіб на основі інтеграції кількісних показників (скорингових, статистичних, сценарних, стрес-тестувальних) та якісних ознак (поведінкових, експертних), що формує безперервний цикл кредитного менеджменту протягом усього життєвого циклу взаємодії банківських установ із позичальниками з урахуванням адаптації до фаз економічного циклу і прийняття кредитних рішень в режимі реального часу.

Методичний підхід до діагностики стану кредитного портфеля фізичним особам удосконалено на основі розширення системи параметрів шляхом поєднання показників якості кредитів, що обліковуються на індивідуальній та груповій основі, їх доходності, концентрації вартості та ризику роздрібних кредитів на балансах банківських установ. Здобувачем використано інтегральний індекс стану кредитного портфеля, сформованого на основі зважування ключових індикаторів ризику; застосування динамічного аналізу змін структури портфеля (за видами кредитів, строками, рівнем ризику, сегментами позичальників). Автором дисертації використано методи раннього виявлення проблемної кредитної заборгованості на підставі поведінкових та транзакційних даних.

Здобувачем розвинуто методичний підхід до оцінки ризиків кредитного портфеля фізичним особам на основі: 1) абсолютних вимірників кредитної заборгованості (первісної, справедливої, знеціненої вартості, суми ризику і величини сформованого резерву на можливі втрати); 2) відносних індикаторів (коефіцієнта ризику, який розраховується відношенням суми ризику до первісної вартості кредиту, коефіцієнта покриття сформованим резервом суми ризику); 3) вертикальних і горизонтальних структурних оцінок: горизонтальні - визначають частку кредитів різних класів ризиків (стадій знецінення) у загальну величину кредитного портфеля: банківської установи у розрізі груп позичальників і видів кредиту (на мікрорівні), банківської системи у розрізі банківських установ (на макрорівні); вертикальні - визначають частку кредитів i -ого класу ризиків (j -ої стадії знецінення) у загальну величину кредитного портфеля: банківської установи у розрізі груп позичальників і видів кредиту (на мікрорівні), банківської системи у розрізі банківських установ (на макрорівні); 4) експертної оцінки макроекономічного, поведінкового, регуляторного, морального ризику.

Автором дисертації запропоновано новітні методи ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб, які передбачають

інтеграцію сучасних цифрових технологій, великих даних, поведінкової аналітики, машинного навчання та адаптивного моделювання ризиків у реальному часі і групуються таким чином: превентивні методи (аналіз кредитоспроможності позичальника-фізичної особи, диверсифікація ризиків кредитного портфеля, лімітування), компенсаційні методи (застава та порука, резервування, тарифікація ризику, моніторинг), інноваційні та комплексні методи (сек'юритизація, кредитні деривативи, реструктуризація боргу, ковенанти). Перевагою пропонованих методів є обґрунтування покрокового плану впровадження, а саме: Крок 1. Аналіз поточного стану кредитування фізичних осіб та збір даних для покращення моделі, Крок 2. Розробка та тестування машинно-навчених скорингових моделей оцінки кредитоспроможності, кредитного ризику, Крок 3. Формування інформаційного забезпечення оцінки ризиків кредитування фізичних осіб, Крок 4. Розробка та запуск системи раннього попередження виникнення проблемних кредитів фізичних осіб, Крок 5. Створення цифрової платформи управління ризиками кредитування клієнтів-фізичних осіб, Крок 6. Експериментальне впровадження блокчейн-систем у сферу кредитування фізичних осіб, Крок 7. Впровадження програм гейміфікації у сферу кредитування клієнтів-фізичних осіб, Крок 8. Програми підвищення фінансової грамотності клієнтів банку - позичальників фізичних осіб, Крок 9. Моніторинг, оцінка ефективності та оптимізація кредитних рішень щодо клієнтів-фізичних осіб.

У дисертації дістав подальшого розвитку скоринговий підхід до оцінки кредитоспроможності фізичних осіб на основі комбінування статистичних методів та нестатистичних методів (методів машинного навчання) для прогнозування ймовірності дефолту позичальника і виявлення ризиків потенційного шахрайства на основі формування інтегрального скорингового індексу, який об'єднує фінансові, поведінкові та соціально-економічні характеристики позичальника. На відміну від традиційних підходів, пропонований інтегрує багатофакторний аналіз, поведінкову аналітику та динамічне моделювання ризиків на основі використання кількісних змінних (середньомісячний дохід, стабільність доходу, оцінка кредитної історії, співвідношення боргу до доходу, кількість транзакцій за місяць, індекс використання платіжних (кредитних) банківських карток, входи в мобільний додаток на місяць, вік), а також лінгвістичних змінних, які відображають належність позичальника до певного макрорегіону, сімейний стан, статус зайнятості.

Автором адаптовано системний підхід до обґрунтування категорії ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб шляхом реінжинірингу бізнес-процесів банківських установ на принципах системного аналізу на трьох рівнях: стратегічному (встановлення ризик-апетиту, розробка і реалізація кредитної політики, стратегій ризик-менеджмент), тактичний рівень (класифікація ризиків кредитування фізичних осіб, оцінка кредитоспроможності позичальника, формування резервів на можливі втрати за кредитними ризиками), оперативному (моніторинг і контроль обслуговування кредиту фізичною особою, проведення сценарного аналізу для обґрунтування прийняття управлінських рішень, попередження виникнення проблемної

кредитної заборгованості) з урахуванням впливу зовнішнього середовища та можливостей інформаційного забезпечення.

Здобувачем адаптовано досвід країн Європейського Союзу до інституціональних умов України у частині ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб на основі гармонізації принципів ризик-менеджменту регламентів ЄС, положень Директиви про споживче кредитування та Іпотечної директиви, системи захисту прав споживачів фінансових послуг з вітчизняними нормативними вимогами банківського регулювання, що забезпечує модифікацію підходів до оцінки кредитного ризику, формування резервів та прогнозування очікуваних кредитних втрат, ведення кредитних реєстрів, функціонування кредитних бюро і колекторських компаній.

Адаптація механізмів управління ризиками банківського кредитування фізичних осіб до умов воєнного стану полягає у модифікації процедур оцінки кредитоспроможності позичальника з урахуванням нестабільності доходів, ризику втрати зайнятості, релокації, внутрішньої та зовнішньої міграції; врахування територіальних військових ризиків при прийнятті кредитних рішень; розширення використання сценарного та стрес-тестування кредитного портфеля; проведення реструктуризації проблемної кредитної заборгованості фізичних осіб; розбудови системи раннього її виявлення; коригування параметрів ризик-апетиту банку і встановлення лімітів ризику за кредитами фізичних осіб в умовах підвищеної турбулентності.

Дисертація є комплексною науковою працею, в якій здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано вирішення наукового завдання, що полягає в удосконаленні ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб.

Отримані результати мають як наукову новизну, так і прикладне значення, що дозволяє рекомендувати їх для використання у кількох сферах: у науково-дослідницькій діяльності – для подальшого розвитку теоретичних і прикладних аспектів ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб; у практичній діяльності підприємств – для підвищення ефективності розроблення та реалізації стратегій кредитування фізичних осіб; у навчальному процесі – при викладанні дисциплін освітньо-наукової програми «Фінанси, банківська справа та страхування» у закладах вищої освіти.

У цілому, дисертаційне дослідження відповідає всім встановленим вимогам щодо змісту, наукової обґрунтованості, структурної логіки, коректності висновків і практичної значущості запропонованих рекомендацій.

Відзначаючи високий теоретичний рівень дисертації, його практичну значимість та наукову новизну, слід акцентувати увагу на дискусійних положеннях і зауваженнях:

1. Таблиця 1.1 «Ключові права фізичних осіб-позичальників та їх зміст» (стор. 40) охоплює базові права позичальників, однак не враховує ряд критично важливих елементів сучасної системи захисту прав споживачів фінансових послуг, зокрема: права на відмову від договору; доступ до кредитної історії; відповідальне кредитування; захист від колекторських практик; прозорість повної вартості кредиту.

2. Представлена концепція ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб (стор. 104-105) є структурно насиченою, однак: мають місце логічні та методичні неузгодженості; потребує чіткого розмежування елементів; не повною мірою враховуються сучасні підходи до ризик-менеджменту (поведінковий, проактивний, МСФЗ 9 «Фінансова звітність»); доцільно доповнити отримати висновки результативними та аналітичними блоками.

3. У табл. 2.2 (стор. 112) «Порівняння статистичних індикаторів домогосподарства як суб'єктів кредитних відносин в ЄС та в Україні» наведено порівняння статистичних індикаторів домогосподарств як суб'єктів кредитних відносин в ЄС та в Україні. Некоректність порівняння визначається тим, що ЄС представлено як однорідну систему, хоча існують значні відмінності між країнами.

4. У табл. 3.1 «Ключові механізми КДБЖП, шляхи їх реалізації та значення» (стор. 175) відбулося змішування рівнів механізмів. В одному переліку поєднано: інструменти (іпотечне кредитування); політики (державні програми); управлінські функції (моніторинг); стратегічні рішення (розробка стратегії).

За рівнем актуальності, науковою новизною, методологічною обґрунтованістю та практичним значенням отриманих результатів робота Куцева Олександра Олександровича відповідає вимогам, встановленим до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, та може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Гаврилко Тетяна Олександрівна, к.е.н., доцент, доцент кафедри національної безпеки та підприємництва КАІ.

Сьогоднішні виклики, пов'язані з військово-політичною ситуацією, зміни у фінансовій системі, трансформація ринку праці, нові споживчі моделі поведінки, а також загальний економічний стан підкреслюють потребу у вдосконаленні підходів до управління кредитуванням фізичних осіб. У відповідь на ці зміни банки змушені адаптувати стратегії роздрібного кредитування задля забезпечення фінансової стабільності, підвищення своєї конкурентоспроможності, зменшення ризиків і водночас для задоволення потреб клієнтів у сучасних фінансових продуктах і послугах. Це питання стає дедалі більш актуальним у зв'язку зі змінами в економічному середовищі — зростає вартість фінансових ресурсів, підвищуються ціни на споживчі товари та послуги, знижується купівельна спроможність населення, а доходи домогосподарств стають нестабільними через вплив воєнного стану. Ризик несплати боргів фізичними особами зростає через збільшення частки проблемної заборгованості (NPL), погіршення кредитної історії значної частини позичальників та зниження рівня довіри до банківського сектору. До того ж конкуренція у сфері фінансових послуг для фізичних осіб загострюється: активізуються небанківські фінансові компанії, розширюється діяльність міжнародних фінансових організацій, зростає популярність альтернативних каналів кредитування завдяки технологічній діджиталізації, і водночас клієнти очікують все більшої оперативності, зручності та прозорості обслуговування. На тлі цих викликів тема дослідження, обрана Куцевим Олександром

методи (сек'юритизація, кредитні деривативи, реструктуризація боргу, ковенанти).

Пропонований скоринговий підхід до оцінки кредитоспроможності фізичних осіб інтегрує багатофакторний аналіз, поведінкову аналітику та динамічне моделювання ризиків на основі використання кількісних змінних (середньомісячний дохід, стабільність доходу, оцінка кредитної історії, співвідношення боргу до доходу, кількість транзакцій за місяць, індекс використання платіжних (кредитних) банківських карток, входи в мобільний додаток на місяць, вік), а також лінгвістичних змінних, які відображають належність позичальника до певного макрорегіону, сімейний стан, статус зайнятості.

Системний підхід до обґрунтування категорії ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб адаптовано до реінжинірингу бізнес-процесів банківських установ на принципах системного аналізу на трьох рівнях: стратегічному (встановлення ризик-апетиту, розробка і реалізація кредитної політики, стратегій ризик-менеджмент), тактичному рівні (класифікація ризиків кредитування фізичних осіб, оцінка кредитоспроможності позичальника, формування резервів на можливі втрати за кредитними ризиками), оперативному (моніторинг і контроль обслуговування кредиту фізичною особою, проведення сценарного аналізу для обґрунтування прийняття управлінських рішень, попередження виникнення проблемної кредитної заборгованості).

Перевагою пропоновано підходу є трактування ризик-орієнтованого управління як цілісної інтегрованої системи, що забезпечує комплексність кредитних рішень, гармонізує мікро- та макрорівневі підходи до управління кредитами окремого позичальника-фізичної особи, кредитним портфелем загалом, системними ризиками.

Досвід країн Європейського Союзу адаптовано до інституціональних умов України у частині ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб на основі гармонізації принципів ризик-менеджменту регламентів ЄС, положень Директиви про споживче кредитування та Іпотечної директиви, системи захисту прав споживачів фінансових послуг з вітчизняними нормативними вимогами банківського регулювання, що забезпечує модифікацію підходів до оцінки кредитного ризику, формування резервів та прогнозування очікуваних кредитних втрат, ведення кредитних реєстрів, функціонування кредитних бюро і колекторських компаній.

Механізми управління ризиками банківського кредитування фізичних осіб адаптовано до умов воєнного стану шляхом модифікації процедур оцінки кредитоспроможності позичальника з урахуванням нестабільності доходів, ризику втрати зайнятості, релокації, внутрішньої та зовнішньої міграції; врахування територіальних військових ризиків при прийнятті кредитних рішень; розширення використання сценарного та стрес-тестування кредитного портфеля; проведення реструктуризації проблемної кредитної заборгованості фізичних осіб; розбудови системи раннього її виявлення; коригування параметрів ризик-апетиту банку і встановлення лімітів ризику за кредитами фізичних осіб в умовах підвищеної турбулентності. На відміну від існуючих

механізмів, пропоновані враховують високий рівень невизначеності кредитної політики банківської установи, структурні зрушення доходів населення, територіальні ризики, трудову міграцію, складність прогнозування індивідуальних параметрів позичальника-фізичної особи та стану макроекономічного середовища.

Пропоновані форми і методи проактивного, реактивного, стратегічного, операційного хмакроаактеру забезпечують безперервний цикл управління ризиками кредитного портфеля фізичних осіб протягом усього життєвого циклу кредиту за етапами попереднього аналізу, формування портфеля, моніторингу та контролю його ризиків, урегулювання проблемної кредитної заборгованості, аналізу ефективності портфеля до повного погашення або реструктуризації кредитної заборгованості;

В основі концептуальних засад ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб лежить перехід від ретроспективних підходів мінімізації кредитного ризику, використання обмежувальних механізмів і лімітів, нормативного формування резервів на можливі втрати за кредитами до перспективних підходів. Перевагою пропонованих засад є динамічний перехід від реактивної до проактивної моделі управління кредитними ризиками фізичних осіб на основі інтеграції кількісних показників (скорингових, статистичних, сценарних, стрес-тестувальних) та якісних ознак (поведінкових, експертних), що формує безперервний цикл кредитного менеджменту протягом усього життєвого циклу взаємодії банківських установ із позичальниками з урахуванням адаптації до фаз економічного циклу і прийняття кредитних рішень в режимі реального часу;

Методичний підхід до діагностики стану кредитного портфеля фізичним особам розширено на основі системи параметрів шляхом поєднання показників якості кредитів, що обліковуються на індивідуальній та груповій основі, їх доходності, концентрації вартості та ризику роздрібних кредитів на балансах банківських установ; використання інтегрального індексу стану кредитного портфеля, сформованого на основі зважування ключових індикаторів ризику; застосування динамічного аналізу змін структури портфеля (за видами кредитів, строками, рівнем ризику, сегментами позичальників).

У дисертації розвинуто методичний підхід до оцінки ризиків кредитного портфеля фізичним особам на основі: абсолютних вимірників кредитної заборгованості (первісної, справедливої, знеціненої вартості, суми ризику і величини сформованого резерву на можливі втрати); відносних індикаторів (коефіцієнта ризику, який розраховується відношенням суми ризику до первісної вартості кредиту, коефіцієнта покриття сформованим резервом суми ризику); вертикальних і горизонтальних структурних оцінок; експертної оцінки макроекономічного, поведінкового, регуляторного, морального ризику.

Новітні методи ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб передбачають інтеграцію сучасних цифрових технологій, великих даних, поведінкової аналітики, машинного навчання та адаптивного моделювання ризиків у реальному часі. Превентивні методи передбачають аналіз кредитоспроможності позичальника-фізичної особи, диверсифікацію ризиків кредитного портфеля, лімітування, компенсаційні методи (застава та порука, резервування, тарифікація ризику, моніторинг),

інноваційні та комплексні методи (сек'юритизація, кредитні деривативи, реструктуризація боргу, ковенанти).

Скоринговий підхід до оцінки кредитоспроможності фізичних осіб на основі комбінування статистичних методів та нестатистичних методів (методів машинного навчання) використано для прогнозування ймовірності дефолту позичальника і виявлення ризиків потенційного шахрайства на основі формування інтегрального скорингового індексу.

Системний підхід адаптовано до обґрунтування категорії ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб шляхом реінжинірингу бізнес-процесів банківських установ на принципах системного аналізу на трьох рівнях: стратегічному (встановлення ризик-апетиту, розробка і реалізація кредитної політики, стратегій ризик-менеджмент), тактичний рівень (класифікація ризиків кредитування фізичних осіб, оцінка кредитоспроможності позичальника, формування резервів на можливі втрати за кредитними ризиками), оперативному (моніторинг і контроль обслуговування кредиту фізичною особою, проведення сценарного аналізу для обґрунтування прийняття управлінських рішень, попередження виникнення проблемної кредитної заборгованості) з урахуванням впливу зовнішнього середовища та можливостей інформаційного забезпечення.

Досвід країн Європейського Союзу адаптовано до інституціональних умов України у частині ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб на основі гармонізації принципів ризик-менеджменту регламентів ЄС, положень Директиви про споживче кредитування та Іпотечної директиви, системи захисту прав споживачів фінансових послуг з вітчизняними нормативними вимогами банківського регулювання, що забезпечує модифікацію підходів до оцінки кредитного ризику, формування резервів та прогнозування очікуваних кредитних втрат, ведення кредитних реєстрів, функціонування кредитних бюро і колекторських компаній.

Механізми управління ризиками банківського кредитування фізичних осіб адаптовано до умов воєнного стану шляхом модифікації процедур оцінки кредитоспроможності позичальника з урахуванням нестабільності доходів, ризику втрати зайнятості, релокації, внутрішньої та зовнішньої міграції; врахування територіальних військових ризиків при прийнятті кредитних рішень; розширення використання сценарного та стрес-тестування кредитного портфеля; проведення реструктуризації проблемної кредитної заборгованості фізичних осіб; розбудови системи раннього її виявлення; коригування параметрів ризик-апетиту банку і встановлення лімітів ризику за кредитами фізичних осіб в умовах підвищеної турбулентності. На відміну від існуючих механізмів, запропоновані враховують високий рівень невизначеності кредитної політики банківської установи, структурні зрушення доходів населення, територіальні ризики, трудову міграцію, складність прогнозування індивідуальних параметрів позичальника-фізичної особи та стану макроекономічного середовища.

Дисертація є комплексною науковою працею, в якій здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано вирішення наукового завдання, що полягає в

удосконаленні ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб.

Отримані результати мають як наукову новизну, так і прикладне значення, що дозволяє рекомендувати їх для використання у кількох сферах: у науково-дослідницькій діяльності – для подальшого розвитку теоретичних і прикладних аспектів ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб; у практичній діяльності підприємств – для підвищення ефективності розроблення та реалізації стратегій кредитування фізичних осіб; у навчальному процесі – при викладанні дисциплін освітньо-наукової програми «Фінанси, банківська справа та страхування» у закладах вищої освіти.

У цілому, дисертаційне дослідження відповідає всім встановленим вимогам щодо змісту, наукової обґрунтованості, структурної логіки, коректності висновків і практичної значущості запропонованих рекомендацій.

Відзначаючи високий теоретичний рівень дисертації, його практичну значимість та наукову новизну, слід акцентувати увагу на дискусійних положеннях і зауваженнях:

1. Таблиця 1.3 «Основні форми кредитних відносин домогосподарств» має базовий описовий характер, однак не відображає ризик-орієнтований підхід; потребує систематизації та аналітичного поглиблення.

2. На стор. 120 (рис. 2.5) наведено рівень непрацюючих роздрібних кредитів за банківськими установами України. потребує уточнення поняття «роздрібний кредит».

3. У табл. 2.13 на стор. 134 наведено характеристику профілю ризику кредитування фізичних осіб в Україні на основі SWOT-аналізу. У розділі «Сильні сторони» наведено елемент «*формування резервів...*», який фактично є процесом/інструментом управління, а не характеристикою стану портфеля. Одночасно у «Слабких сторонах» і «Сильних сторонах» фактично описується одна й та сама проблема NPL, але з протилежною інтерпретацією без чіткої межі. Частина пунктів у «Слабких сторонах» (наприклад, залежність від доходів населення) є зовнішніми факторами, тобто їх слід віднести до загроз, а не внутрішніх слабкостей.

4. У табл. 2.15 наведено показники структури ризику кредитного портфеля фізичним особам, за класами боржників у розрізі окремих банківських установ. Доцільно було би надати характеристику виділених п'яти класів кредитів та критерії віднесення до них.

Дисертація Куцева Олександра Олександровича на тему «Ризик-орієнтоване управління банківським кредитуванням фізичних осіб», представлена на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії, рекомендується для попереднього розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді КАІ за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

В обговоренні дисертації взяли участь:

Житар Максим Олегович, д.е.н, професор, декан Факультету менеджменту, фінансів та маркетингу КАІ:

Актуальність дослідження Куцева Олександра Олександровича не викликає сумнівів, оскільки у сучасних умовах соціально-політичної кризи, економічної нестабільності та постійних потрясінь на фінансових ринках ефективне управління кредитними ризиками стає однією з ключових фінансових задач, особливо на тлі жорсткої конкуренції у банківському секторі.

Вважаю важливим адаптацію досвіду країн Європейського Союзу до інституціональних умов України у частині ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб на основі гармонізації принципів ризик-менеджменту регламентів ЄС, положень Директиви про споживче кредитування та Іпотечної директиви. Гармонізація європейських стандартів системи захисту прав споживачів фінансових послуг з вітчизняними нормативними вимогами банківського регулювання забезпечить модифікацію підходів до оцінки кредитного ризику, формування резервів та прогнозування очікуваних кредитних втрат, ведення кредитних реєстрів, функціонування кредитних бюро і колекторських компаній.

В цілому дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням, виконаним на належному теоретичному та методичному рівні, і відповідає вимогам до робіт на здобуття ступеня доктора філософії. Рекомендую її попередній розгляд та захист у разовій спеціалізованій вченій раді КАІ за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Ареф'єва Олена Володимирівна, д.е.н., професор, професор кафедри фінансових технологій та бізнесу КАІ:

Дослідження, виконане Куцевим Олександром Олександровичем, є безперечно актуальним, адже сферу кредитування фізичних осіб вирізняє специфіка ризиків, що виникають через індивідуальні особливості позичальників, змінність їхньої платоспроможності та вплив зовнішніх соціально-економічних факторів.

Заслужують на увагу механізми управління ризиками банківського кредитування фізичних осіб, які адаптовано до умов воєнного стану шляхом модифікації процедур оцінки кредитоспроможності позичальника з урахуванням нестабільності доходів, ризику втрати зайнятості, релокації, внутрішньої та зовнішньої міграції. Дисертантом враховано територіальні військові ризики при прийнятті кредитних рішень; розширено сфери використання сценарного та стрес-тестування кредитного портфеля; розроблено заходи з проведення реструктуризації проблемної кредитної заборгованості фізичних осіб; розбудовано систему раннього її виявлення. Важливими є пропозиції з коригування параметрів ризик-апетиту банку і встановлення лімітів ризику за кредитами фізичних осіб в умовах підвищеної турбулентності.

Рекомендую попередній розгляд та захист дисертації Куцева Олександра Олександровича у разовій спеціалізованій вченій раді КАІ за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Чернишов Олександр Юрійович, к.е.н., доцент, в.о. завідувача кафедри маркетингу КАІ.

Тема і зміст дисертації Куцева Олександра Олександровича є актуальними

з огляду на посилення конкуренції у сфері фінансових послуг через активізацію небанківських фінансових організацій, розвиток альтернативних каналів кредитування завдяки діджиталізації та зростаючі очікування клієнтів щодо прозорості та зручності умов користування послугами.

Важливе теоретичне і практичне значення мають концептуальні засади ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб, в основі яких лежить перехід від ретроспективних підходів мінімізації кредитного ризику, використання обмежувальних механізмів і лімітів, нормативного формування резервів на можливі втрати за кредитами до перспективних підходів. Автором запропоновано засади динамічного переходу від реактивної до проактивної моделі управління кредитними ризиками фізичних осіб на основі інтеграції кількісних показників та якісних ознак. Кількісними показниками є скорингові, статистичні, сценарні, стрес-тестувальні. Якісні ознаки представлені поведінковими та експертними. Зазначене формує безперервний цикл кредитного менеджменту протягом усього життєвого циклу взаємодії банківських установ із позичальниками з урахуванням адаптації до фаз економічного циклу і прийняття кредитних рішень в режимі реального часу.

Підтримую пропозиції щодо попереднього розгляду та захисту дисертації Куцева Олександра Олександровича у разовій спеціалізованій вченій раді КАІ за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Коваленко Юлія Михайлівна, д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансових технологій та бізнесу.

Актуальність дисертації Куцева Олександра Олександровича визначається потребою у системному контролі оцінки кредитних ризиків, дотриманні стандартів відповідального кредитування, забезпеченні прозорості його умов як основних принципів сучасного підходу до пруденційного регулювання.

Позитивне враження справляє адаптація системного підходу до обґрунтування категорії ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб шляхом реінжинірингу бізнес-процесів банківських установ. Пропозиції ґрунтуються на принципах системного аналізу на трьох рівнях. На стратегічному рівні запропоновано встановлення ризик-апетитів, розробку і реалізацію кредитної політики, стратегій ризик-менеджменту. На тактичному рівні запропоновано класифікацію ризиків кредитування фізичних осіб, оцінку кредитоспроможності позичальника, формування резервів на можливі втрати за кредитними ризиками. Оперативний рівень передбачає проведення моніторингу і контролю обслуговування кредиту фізичною особою, проведення сценарного аналізу для обґрунтування прийняття управлінських рішень, попередження виникнення проблемної кредитної заборгованості з урахуванням впливу зовнішнього середовища та можливостей інформаційного забезпечення.

Вважаю, що за теоретичним значенням і практичним рівнем дисертація Куцева Олександра Олександровича заслуговує на попередній розгляд і захист у разовій спеціалізованій вченій раді КАІ за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Касьянова Наталія Віталіївна, д.е.н., професор, професор кафедри фінансових технологій та бізнесу.

Тема дисертації Куцева Олександра Олександровича є безумовно актуальною через сучасні військово-політичні виклики, зміни у фінансово-кредитній системі. Несприятлива динаміка на ринку праці, зміна споживацьких пріоритетів і загальна економічна ситуація роблять питання управління кредитуванням приватних клієнтів критично важливим.

Заслугує на увагу запропонований методичний підхід до оцінки ризиків кредитного портфеля фізичним особам на основі розширення системи параметрів. Це забезпечує синтез національних стандартів, які класифікують кредитний портфель фізичних осіб за п'ятьма класами, і міжнародних стандартів відповідно до МСФЗ 9, де виділяються: три стадії знецінення кредитів, придбані (створені) знецінені кредити, кредити за спрощеною оцінкою. Запропонований альтернативний підхід передбачає відбір показників для аналізу кредитного портфеля фізичних залежно від мети і обставин прийняття кредитних рішень.

Рекомендую дисертацію Куцева Олександра Олександровича до попереднього розгляду і захисту у разовій спеціалізованій вченій раді КАІ за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Пілецька Саміра Тимофіївна, д.е.н., професор, професор кафедри фінансових технологій та бізнесу.

Тема дисертації Куцева Олександра Олександровича є актуальною, оскільки для підвищення стійкості банківського сектора та захисту прав споживачів Національний банк України акцентує увагу на впровадженні ризик-орієнтованого управління.

У дисертації запропоновано форми і методи проактивного, реактивного, стратегічного, операційного характеру. Вони забезпечують безперервний цикл управління ризиками кредитного портфеля фізичних осіб протягом усього життєвого циклу кредиту. Дисертантом виділено етапи попереднього аналізу, формування портфеля, моніторингу та контролю його ризиків, урегулювання проблемної кредитної заборгованості, аналізу ефективності портфеля до повного погашення або реструктуризації кредитної заборгованості. У рамках концептуальних засад ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб запропоновано динамічний перехід від реактивної до проактивної моделі. Новим є скоринговий підхід до оцінки кредитоспроможності фізичних осіб на основі комбінування статистичних та нестатистичних методів для прогнозування ймовірності дефолту позичальника і виявлення ризиків потенційного шахрайства на основі формування інтегрального скорингового індексу.

Буду підтримувати рекомендації щодо попереднього розгляду і захисту дисертація Куцева Олександра Олександровича у разовій спеціалізованій вченій раді КАІ за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Куцева Олександра Олександровича на тему «Ризик-орієнтоване управління банківським кредитуванням фізичних осіб», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 - «Фінанси, банківська справа та страхування»

1. Обґрунтування вибору теми дослідження. В умовах сучасної соціально-політичної кризи, економічної нестабільності, зростання ризиків на фінансових ринках і підвищення конкуренції у банківському секторі ефективно управління кредитними ризиками набуває все більшого значення. Особливу увагу варто приділити кредитуванню фізичних осіб, адже цей сегмент супроводжується специфічними ризиками, що мають індивідуальний характер. Їх виникнення обумовлене нестабільністю платоспроможності клієнтів, їхніми особистими особливостями, а також впливом зовнішніх макроекономічних та соціальних чинників. Сучасні військово-політичні виклики, зміни у фінансовій системі, динаміка на ринку праці, зміна споживацьких пріоритетів і загальна економічна ситуація роблять питання управління кредитуванням приватних клієнтів критично важливим.

Банки повинні адаптувати свої підходи до роздрібного кредитування, щоб забезпечити фінансову стійкість, залишатися конкурентоспроможними та відповідати новим умовам ризиків. Водночас це дозволяє краще реагувати на попит споживачів фінансових послуг. Актуальність цієї теми підсилюється зміною економічного ландшафту. Зростання вартості залучення ресурсів, збільшення рівня цін, зниження купівельної спроможності населення та непередбачуваність доходів домогосподарств у період воєнного стану створюють додаткове навантаження на банківську систему. Збільшується частка проблемної заборгованості, зростає кількість позичальників із негативною кредитною історією, а рівень довіри до банківських установ залишається низьким. Практика активного виявлення та мінімізації ризиків на всіх етапах роботи з кредитами дозволяє банкам зменшувати обсяги проблемної заборгованості, оптимізувати якість портфеля та забезпечувати довготривалу стійкість і клієнтську довіру. Однак, попри численні дослідження у сфері кредитування фізичних осіб, залишаються невирішеними ключові проблеми. До них належать адаптація міжнародного досвіду ризик-орієнтованого управління до реалій української економіки, впровадження сучасних методів оцінки кредитоспроможності позичальників та удосконалення процесів управління роздрібним кредитуванням.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертацію виконано відповідно до державних науково-дослідних тем кафедри фінансів, обліку та оподаткування: «Функціональні складові моделі фінансового забезпечення сталого розвитку авіаційної галузі України» (номер реєстрації 0119U103609, 01.2020 - 31.12.2023), у рамках якої дисертантом удосконалено механізми ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб, об'єктом якого є користування послугами повітряного транспорту та аеропортів; «Механізми фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку в умовах воєнного стану»

та післявоєнного відновлення національної економіки» (номер реєстрації 0124U001523, 02.2024 - 31.12.2025), у рамках якої дисертантом запропоновано методичний підхід до ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення національної економіки.

Тема дисертації відповідає освітньо-науковій програмі «Фінанси, банківська справа та страхування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» у галузі знань 07 «Управління та адміністрування» в КАІ (зокрема, ОК2, ОК3, ОК4, ОК5, ОК6, ОК7, ОК8).

3. Мета і завдання дослідження. *Метою дисертаційної роботи є розробка теоретичних положень, методичних основ і практичних рекомендацій щодо удосконалення ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб.*

Відповідно до поставленої мети у дисертації було вирішено такі завдання:

- формалізувати системний підхід до обґрунтування категорії ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб;
- систематизувати форми і методи ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб;
- обґрунтувати концепцію удосконалення ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб;
- діагностувати стан банківського кредитного портфеля фізичних осіб;
- провести оцінку ризиків банківського кредитного портфеля фізичних осіб;
- визначити вплив воєнного стану на ризики банківського кредитування фізичних осіб;
- адаптувати досвід ЄС у частині ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб;
- запропонувати новітні методи ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб;
- удосконалити скоринговий підхід до оцінки кредитоспроможності фізичних осіб.

4. Об'єктом дослідження є процеси ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб

5. Предметом дослідження є теоретичні, методичні основи і практичні засади удосконалення ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб.

6. Методи дослідження. Під час підготовки дисертації використовувався комплекс загальнонаукових та спеціальних методів дослідження. Загальнологічні методи (індукція, дедукція, аналіз, синтез) застосовано для виявлення, пізнання та обґрунтування специфіки ризик-орієнтованого управління в банківській сфері; системний підхід використано для обґрунтування категорії ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб; концептуальний підхід - для удосконалення ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб; класифікація – для упорядкування ознак ризиків кредитування фізичних осіб, іпотечних ризиків, скорингових моделей, методів управління кредитним портфелем фізичних осіб; діагностика – для оцінки стану банківського кредитного портфеля фізичних осіб; методи

оцінки ризиків – для оцінки якості банківського кредитного портфеля фізичних осіб, розподілу кредитів за класами позичальника і стадіями знецінення; метод SWOT-аналізу – для формалізації ризикового профілю кредитування фізичних осіб в Україні; метод адаптації – для обґрунтування перспектив ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб на основі врахування європейського досвіду; метод інновацій – для обґрунтування новітніх методів ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб; метод статистичний розподілень – для структурування та аналізу емпіричних даних факторів скорингової моделі; кореляційно-регресійний аналіз – для побудови трендів портфеля банківських кредитів фізичним особам загалом та у розрізі складових, для формалізації інтевального розподілу величини кредитного портфеля банківських установ, непрацюючих кредитів; статистичні і нестатистичні методи (машинного навчання) – для побудови скорингової моделі оцінки кредитоспроможності фізичних осіб.

7. Наукова новизна дослідження: полягає в теоретичному узагальненні та розробці науково-методичних засад і практичних рекомендацій щодо ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб та базується на таких основних положеннях:

удосконалено:

- превентивний механізм ризик-орієнтованого управління банківським кредитним портфелем фізичних осіб шляхом моніторингового та коригувального впливу на нього на основі використання інструментів адаптивного скорингу, поведінкової аналітики, сегментації позичальників за ступенем кредитоспроможності, багатосценарного прогнозування, цифрових методів, врахування макро-факторів при мікрорівневій оцінці індивідуального ризику позичальника;

- концептуальні засади ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб, в основі якої лежить перехід від ретроспективних підходів мінімізації кредитного ризику, використання обмежувальних механізмів і лімітів, нормативного формування резервів на можливі втрати за кредитами до перспективних підходів, які ґрунтуються на прогнозуванні майбутнього стану позичальника на основі використання цифрових банківських технологій та зростання ролі індивідуальних поведінкових характеристик фінансової особи у системі макроекономічних індикаторів трендів роздрібного кредитування;

- методичний підхід до діагностики стану кредитного портфеля фізичним особам на основі розширення системи параметрів шляхом поєднання показників якості кредитів, що обліковуються на індивідуальній та груповій основі, їх доходності, концентрації вартості та ризику роздрібних кредитів на балансах банківських установ; використання інтегрального індексу стану кредитного портфеля, сформованого на основі зважування ключових індикаторів ризику; застосування динамічного аналізу змін структури портфеля (за видами кредитів, строками, рівнем ризику, сегментами позичальників); використання методів раннього виявлення проблемної кредитної заборгованості;

- механізми управління ризиками банківського кредитування фізичних осіб до умов воєнного стану шляхом модифікації процедур оцінки

кредитоспроможності позичальника з урахуванням нестабільності доходів, ризику втрати зайнятості, релокації, внутрішньої та зовнішньої міграції; врахування територіальних військових ризиків при прийнятті кредитних рішень; розширення використання сценарного та стрес-тестування кредитного портфеля; проведення реструктуризації проблемної кредитної заборгованості фізичних осіб; розбудови системи раннього її виявлення; коригування параметрів ризик-апетиту банку і встановлення лімітів ризику за кредитами фізичних осіб в умовах підвищеної турбулентності.

дістало подальшого розвитку:

- системний підхід до обґрунтування категорії ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб шляхом реінжинірингу бізнес-процесів банківських установ на принципах системного аналізу на трьох рівнях: стратегічному (встановлення ризик-апетиту, розробка і реалізація кредитної політики, стратегій ризик-менеджмент), тактичний рівень (класифікація ризиків кредитування фізичних осіб, оцінка кредитоспроможності позичальника, формування резервів на можливі втрати за кредитними ризиками), оперативному (моніторинг і контроль обслуговування кредиту фізичною особою, проведення сценарного аналізу для обґрунтування прийняття управлінських рішень, попередження виникнення проблемної кредитної заборгованості) з урахуванням впливу зовнішнього середовища та можливостей інформаційного забезпечення;

- досвід країн Європейського Союзу до інституціональних умов України у частині ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб на основі гармонізації принципів ризик-менеджменту регламентів ЄС, положень Директиви про споживче кредитування та Іпотечної директиви, системи захисту прав споживачів фінансових послуг з вітчизняними нормативними вимогами банківського регулювання, що забезпечує модифікацію підходів до оцінки кредитного ризику, формування резервів та прогнозування очікуваних кредитних втрат, ведення кредитних реєстрів, функціонування кредитних бюро і колекторських компаній;

- методичний підхід до оцінки ризиків кредитного портфеля фізичним особам на основі: абсолютних вимірників кредитної заборгованості (первісної, справедливої, знеціненої вартості, суми ризику і величини сформованого резерву на можливі втрати); відносних індикаторів (коефіцієнта ризику, який розраховується відношенням суми ризику до первісної вартості кредиту, коефіцієнта покриття сформованим резервом суми ризику); вертикальних і горизонтальних структурних оцінок; експертної оцінки макроекономічного, поведінкового, регуляторного, морального ризику. Перевагою запропонованого підходу є забезпечення синтезу національних стандартів, які класифікують кредитний портфель фізичних осіб за п'ятьма класами, і міжнародних відповідно до МСФЗ 9. Це створює альтернативний підхід, коли відбір показників для аналізу кредитного портфеля фізичних осіб відбирається залежно від мети і обставин прийняття кредитних рішень;

- новітні методи ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб, які передбачають інтеграцію сучасних цифрових технологій, великих даних, поведінкової аналітики, машинного навчання та адаптивного моделювання ризиків у реальному часі і групуються таким чином:

превентивні методи (аналіз кредитоспроможності позичальника-фізичної особи, диверсифікація ризиків кредитного портфеля, лімітування), компенсаційні методи (застава та порука, резервування, тарифікація ризику, моніторинг), інноваційні та комплексні методи (сек'юритизація, кредитні деривативи, реструктуризація боргу, ковенанти);

- скоринговий підхід до оцінки кредитоспроможності фізичних осіб на основі комбінування статистичних методів та нестатистичних методів (методів машинного навчання) для прогнозування ймовірності дефолту позичальника і виявлення ризиків потенційного шахрайства на основі формування інтегрального скорингового індексу, який об'єднує фінансові, поведінкові та соціально-економічні характеристики позичальника.

8. Теоретичне значення. Результатом дослідження є теоретичне узагальнення і нове вирішення наукової задачі, що полягає у теоретичному обґрунтуванні та розробленні прикладного інструментарію банківського кредитування фізичних осіб. Задачу вирішено шляхом адаптації досвіду ЄС у частині ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб; запровадження новітніх методів ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб; удосконалення скорингового підходу до оцінки кредитоспроможності фізичних осіб. Це забезпечило теоретико-методологічний і практичний перехід кредитних установ та фізичних осіб-позичальників до ризик-орієнтованого управління.

Отримані результати підтверджуються оприлюдненими статтями і тезами, які засвідчують проведення наукових досліджень у сфері кредитних відносин, а також свідчать про особистий внесок здобувача у фінансову науку.

9. Практичне значення та використання результатів дисертації. Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що теоретичні положення дисертаційної роботи доведено до рівня конкретних методик і рекомендацій щодо удосконалення ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб. Результати дисертації мають конкретне практичне застосування, що підтверджується відповідними довідками.

Управління роботи з проблемними активами НБУ розглянуло і схвалило запропоновану класифікацію ризиків іпотечного ринку фізичних осіб, методичні підходи до діагностики змісту, причин виникнення та наслідків зростання ризиків іпотечного ринку фізичних осіб (кредитних, операційних, юридичних, ринкових) в умовах воєнного стану, а також обґрунтування шляхів їх зниження (довідка про впровадження №63-0013/5136 від 22.01.2026).

АТ «ОТП Банк» використовує ризик-орієнтований підхід для оцінки кредитоспроможності фізичних осіб - позичальників; рекомендації щодо сегментації клієнтів за рівнем кредитного ризику, які сприяють підвищенню точності прийняття рішень щодо видачі кредитів та встановлення ризик-апетитів (довідка про впровадження № 600/1/2026-84 від 09.01.2026).

У процесі діяльності АТ «ПУМБ» використовує теоретичні положення, висновки та практичні рекомендації дисертації, що стосуються удосконалення процесів кредитування фізичних осіб. Вони полягають у застосуванні ризик-орієнтованого підходу для оцінки кредитоспроможності позичальників, сегментації клієнтів за рівнем кредитного ризику, підвищенні точності

прийняття рішень щодо видачі кредитів та встановлення умов кредитного обслуговування (довідка про впровадження № КНО – 25.5/2 від 23.02.2026).

ФОП Мельничук Вадим Володимирович використовує на практиці рекомендації щодо розробки програмного забезпечення та аналітичної підтримки створення скорингових систем оцінки кредитоспроможності позичальника – фізичної особи (довідка про впровадження №4-нр від 22.02.2026).

10. Особистий внесок здобувача. Дисертація «Ризик-орієнтоване управління банківським кредитуванням фізичних осіб» Куцева Олександра Олександровича є самостійною науковою працею, в якій наведено теоретичні положення і висновки, власні ідеї та розробки автора, які дають змогу вирішити поставлені завдання. Усі висновки та практичні рекомендації, винесені на захист, розроблені дисертантом особисто. Використані в дисертації ідеї, положення чи гіпотези інших авторів мають відповідні посилання і використані лише для підкріплення ідей здобувача.

11. Апробація результатів дослідження. Основні положення, результати та висновки наукового дослідження оприлюднені та обговорювалися на 3 науково-практичних конференціях: «Фінанси, облік та оподаткування: теорія і практика» (м. Київ, 2022, 2023), «Розвиток економіки та бізнес-адміністрування: наукові течії та рішення» (м. Київ, 2023).

12. Публікації. Основні результати дисертаційної роботи опубліковано 8,5 наукових працях, із них 3,5 – статті у наукових фахових виданнях України 4 – тези матеріалів конференцій, 1 – розділ у колективній монографії.

Список опублікованих праць за темою дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Косова Т.Д., Курганський А. С., **Куцев О. О.** Реструктуризація як форма врегулювання проблемної кредитної заборгованості банківських установ. *Економіка. Фінанси. Право.* 2023. №8. С. 50-53. DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2023.8.12>

Особистий внесок автора: визначено особливості реструктуризації як форми врегулювання проблемної кредитної заборгованості банківських установ за роздрібними кредитами

Особистий внесок Косової Т.Д.: поглиблено економічну сутність реструктуризації як форми врегулювання проблемної кредитної заборгованості клієнтів

Особистий внесок Курганського А.С.: запропоновано шляхи реструктуризації проблемних кредитів позичальників – юридичних осіб

2. Косова Т.Д., **Куцев О.О.** Теоретико-прикладні засади ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб. *Інвестиції: теорія та практика.* 2025. №16. С. 87-93. DOI: 10.32702/2306-6814.2025.16.87

Особистий внесок автора: обґрунтовано теоретичні засади ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб

Особистий внесок Косової Т.Д.: запропоновано прикладні засади ризик-орієнтованого управління банківським кредитуванням фізичних осіб

3. Косова Т. Д., **Куцев О.О.** Механізми управління ризиками іпотечного кредитування клієнтів банків - фізичних осіб в умовах нестабільності. *Бізнес Інформ.* 2025. №9. С. 317-331. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-9-317-331>.

Особистий внесок автора: формалізовано механізми управління ризиками іпотечного кредитування фізичних осіб, а також взаємодії держави, банківських установ та їх клієнтів у цьому процесі.

Особистий внесок Косової Т.Д.: визначено вплив нестабільності економічного середовища на функціонування механізмів управління ризиками іпотечного кредитування клієнтів банків - фізичних осіб

4. **Куцев О.О.** Інноваційні підходи до зниження ризиків кредитування фізичних осіб банківськими установами в умовах цифровізації. *Успіхи і досягнення в науці.* 2025. №11(21). С 795-809. [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-11\(21\)-795-809](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-11(21)-795-809).

Одноосібні монографії або одноосібні розділи у колективних монографіях

5. Антипенко Н., Рибак О., **Куцев О.** Фінансово-аналітична та бухгалтерська безпека страхування в ризик-орієнтованому середовищі. *Financial, accounting and analytical information and audit in the system of state and corporate management: Scientific monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2023.* С. 268-285. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-268-5-15> URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/289/8523/17813-1>. Монографія затверджена Вченою радою НАУ (протокол № 1 від 25.01.2023).

Особистий внесок автора: обґрунтовано фінансово-аналітичні та бухгалтерські аспекти оцінки кредитоспроможності фізичних осіб у ризик-орієнтованому середовищі.

Особистий внесок Антипенко Н.: запропоновано страхові механізми зменшення ризиків кредитування фізичних осіб

Особистий внесок Рибак О.: визначено вплив ризик-орієнтованого середовища на прийняття кредитних рішень.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

6. Сокольницький Ю. І., **Куцев О. О.** Особливості управління проблемними активами банківської установи в умовах воєнного стану. *Фінанси, облік та оподаткування: теорія і практика:* матер. XIII міжн. наук.-практ. Інтернет-конф. (м. Київ, 24 листопада 2022 р.). К.: НАУ, 2022. С. 103. URL: <https://surl.li/utnpfw>

7. Косова Т.Д., Курганський А. С., **Куцев О. О.** Проблеми реструктуризації кредитів банківських установ. *Розвиток економіки та бізнес-адміністрування: наукові течії та рішення:* матер. IV Міжн. наук.-практ. конф. (м. Київ, 16 листопада 2023 р.). К.: НАУ, 2023. С. 490-494. URL: <https://surl.li/rkuhxs>.

8. Курганський А. С., **Куцев О. О.** Ризик-орієнтоване управління банківським кредитуванням фізичних осіб. *Фінанси, облік та оподаткування:*

теорія і практика: матер. XIV міжн. наук.-практ. Інтернет-конф. (м. Київ, 23 листопада 2023 р.). К.: НАУ, 2023. С. 150-151. URL: <https://surl.li/lyodns>

9. Косова Т., Куцев О., Тренкін Є. Інституціоналізація податково - кредитних відносин фізичних осіб у контексті зниження їх ризиків та детінізації в умовах воєнного стану. *Věda a perspektivy*. 2025. №8(51). С. 368-380. [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2025-8\(51\)-368-380](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2025-8(51)-368-380)

13. Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Зміст дисертації викладено на 252 сторінках друкованого тексту, включаючи 40 таблиць на 31 сторінці, 30 рисунки на 26 сторінках.

14. Характеристика особистості здобувача. Під час підготовки дисертаційної роботи Куцев О.О. проявив себе як творчий дослідник і науковець, здатний самостійно на високому науково-методичному рівні вирішувати наукові та практичні завдання. Він повною мірою володіє сучасними методами управління кредитними операціями банківських установ, має належний рівень теоретичної та практичної підготовки.

15. Оцінка мови та стилю дисертації. Текст дисертації викладено фаховою українською мовою, текстове подання матеріалу відповідає науково-дослідному стилю. Матеріали дослідження оформлено відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України.

16. Відповідність принципам академічної доброчесності. Дисертація не містить необґрунтованих запозичень та плагіату. У роботі дотримано правила посилання на джерела інформації у випадку використання підходів, положень, тверджень, відомостей. Надано достовірну інформацію про результати досліджень, джерела використаної інформації.

17. Головуючий на засіданні рекомендує: відповідно до пп. 15, 16 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, пропонується такий склад разової ради:

Голова ради:

Житар Максим Олегович, доктор економічних наук, професор, декан факультету менеджменту, фінансів та маркетингу.

Рецензенти:

Белінська Яніна Василівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансових технологій та бізнесу «КАІ»;

Гаврилко Тетяна Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансових технологій та бізнесу «КАІ».

Офіційні опоненти:

Береславська Олена Іванівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансових ринків та технологій Державного податкового університету (м. Ірпінь);

Халатур Світлана Миколаївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Дніпровського державного аграрно-економічного університету (м. Дніпро).

Усі члени разової спеціалізованої вченої ради не мають реальний чи потенційний конфлікт інтересів щодо здобувача Куцева Олександра Олександровича (зокрема, є його близькою особою) та/або його наукового керівника.

У результаті попередньої експертизи дисертації Куцева Олександра Олександровича і повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Куцева Олександра Олександровича на тему «Ризик-орієнтоване управління банківським кредитуванням фізичних осіб».

2. Вважати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Куцева Олександра Олександровича відповідає спеціальності 072 - «Фінанси, банківська справа та страхування» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року. № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), вимогам пп. 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

3. Рекомендувати дисертаційну роботу «Ризик-орієнтоване управління банківським кредитуванням фізичних осіб», подану Куцевим Олександром Олександровичем на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування», за спеціальністю 072 - «Фінанси, банківська справа та страхування, до захисту у одноразовій спеціалізованій раді.

4. Рекомендувати Вченій раді затвердити склад разової спеціалізованої вченої ради:

Голова ради:

Житар Максим Олегович, доктор економічних наук, професор, декан факультету менеджменту, фінансів та маркетингу.

Рецензенти:

Белінська Яніна Василівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансових технологій та бізнесу «КАІ»;

Гаврилко Тетяна Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансових технологій та бізнесу «КАІ».

Офіційні опоненти:

Береславська Олена Іванівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансових ринків та технологій Державного податкового університету (м. Ірпінь);

Халатур Світлана Миколаївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Дніпровського державного аграрно-економічного університету (м. Дніпро).

Результати голосування щодо рекомендації до захисту дисертації Куцева Олександра Олександровича:

“за” – 25

“проти” – немає

“утримались” – немає

Головуючий на засіданні:

професор кафедри фінансових технологій та бізнесу КАІ,
д.е.н., професор

Саміра ПЛЕЦЬКА

Секретар засідання:

доцент кафедри фінансових технологій та бізнесу КАІ,
к.е.н., доцент

Тетяна СІМКОВА

ПОГОДЖЕНО:

проректор з наукових досліджень та трансферу технологій КАІ,
д.т.н., професор

Сергій ГНАТЮК